

Anselm a Předbor z Ronova – ale ze kterého?

Jaroslav Panáček

Anselm and Předbor of Ronov – but which Ronov?

Abstract: *The correct origin of the name of the brothers Anselm and Předbor of Ronov, prominent men of the court of Duke Jan Zhořelecký, was determined nearly thirty years ago. Despite this fact, the erroneous link the Ronov Castle near Stvolínky (District of Česká Lípa) still survives in some publications. The purpose of this paper is to give proof of the fact that the predicate of Anselm and Předbor of Ronov in fact originates from Ronov Castle near Hirschfelde (today Trzciniec in Poland) and their activity was linked primarily to the area of Zittau and Upper and Lower Lusatia. At the same time, the paper attempts to correctly attribute historical sources to the Castles of Ronov near Hirschfelde and Ronov nad Sázavou.*

Key words: *Ronov Castle – Anselm and Předbor of Ronov – Duke Jan Zhořelecký*

Již před necelými třiceti lety byly popsány počátky rodu pánů z Ronova a Klinštejna (Panáček 1992), přesto však odborná veřejnost nevzala správnou totožnost obou bratrů a jejich spojení s konkrétním hradem tohoto jména na vědomí. Ze čtyř hradů jménem Ronov v zemích Koruny české připadaly do úvahy pouze Ronov u Stvolínek (okr. Česká Lípa) a Ronov, něm. Rohnau, u Hirschfelde v Horní Lužici (dnes Trzciniec v Polské republice). Ve zmíněné práci bylo doloženo, že oba bratři odvozovali svůj přídomek od hradu u Hirschfelde a s hradem u Stvolínek neměli nikdy nic společného! Od té doby byla publikována řada prací, kde je správný původ Anselma a Předbora respektován (Gabriel – Panáček 1998, 87; Gabriel – Panáček 2000, 21; Gabriel – Kracíková – Peřina 2008, 47; Gabriel – Panáček – Podroužek 2011, 69) nebo nejsou s Ronovem u Stvolínek dávání do souvislosti (Brych – Rendek 2002, 34; Kuča 2008, 176; Kolektiv autorů 2008, 77; Sovadina a kol. 2013, 18; Sušický a kol. 2017, 241). Oproti tomu se objevuje jejich spojení s tímto hradem v současnosti nejen v populárních textech a na různých webových stránkách,¹ ale dokonce i v odborné literatuře (Bobková – Velička a kol. 2016, obr. 2 za s. 192, s. 193, tab. 2 na s. 201).² Právě v návaznosti na zesílený zájem historiků o vedlejší země Koruny české i o dlouho opomíjeného třetího syna Karla IV., Jana Zhořeleckého, se ukazuje potřeba znovu poukázat na osudy bratrů Anselma a Předbora z Ronova, kteří právě v Žitavsku a Horní a Dolní Lužici působili. Mezi historiky také dodnes nepanuje shoda v přiřazení pramenů se jménem Ronov ke konkrétní lokalitě. Otázka založení a počátků hradu Ronov u Hirschfelde má tak zásadní vliv na historii dalších stejnojmenných hradů (Ronov u Stvolínek a Ronov nad Sázavou). Kdo však byli Anselm a Předbor z Ronova?

Původ bratrů Anselma a Předbora z Ronova

První český kastelolog Franz Alexander Heber (1844, 52–53) patrně Anselma a Předbora z Ronova neznal, ale o hradu Ronově u Hirschfelde věděl a o onom u Stvolínek správně napsal, že „až do 15. století nemáme o hradu žádných přímých zpráv“. Zato Friedrich Bernau (1881, 82), jindy poměrně dobře obeznámený s prameny, uvedl Anselma a Předbora do souvislosti s počátky Ronova u Stvolínek a o hradu u Hirschfelde ani neuvažoval. O původu obou bratrů pak ale napsal August Sedláček ve svém hesle v naučném slovníku (OSN 21, 952), že páni z Ronova (neplést s pány z Ronova nad Sázavou), reprezentovaní v první generaci bratry Anselmem a Předborem, „odštěpili se od Klinštejnských“. Měl tím na mysli jejich rodové spojení s ronovskou větví pánů z Klinštejna, píšící se po hradu u Horní Libchavy. Ani později ve svých „Hradech“ je nedal do souvislosti s Ronovem u Stvolínek, o němž napsal podobně jako F. A. Heber, že „se nepřipomíná před 15. stol.“ (Sedláček 1923, 301). Z pramenů je pak možno odvodit, že kromě pánů z Ronova, pozdějších Křineckých z Ronova, se od druhé generace klinštejnských bratrů 3. čtvrtiny 14. století oddělily další větve Míčanů z Klinštejna a pánů z Klinštejna na Škvorci a Kokoříně (Panáček 1992, 85).

Jak ukázal podrobný rozbor rodinných vztahů, pravděpodobným otcem Anselma a Předbora by mohl být jeden ze sedmi známých členů druhé generace klinštejnských bratrů, Henzlin z Klinštejna, nejspíše totožný se zakladatelem či majitelem hradu Helfenburku u Úštěku, Janem (též Hanušem) z Helfenburka (Panáček 1992, 87; Gabriel – Panáček – Podroužek 2011, 69). Jak v případě Henzlina, tak i Hanuše, se jedná o variantu, resp. domácí podobu jména Jan.

Dále uvidíme, že velká část života obou bratrů je spojena hlavně se Žitavskem a Zhořeleckem, resp. s územím, které náleželo k vévodství Jana Zhořeleckého (1370–1396), třetího syna Karla IV. Kromě několika listin a zápisů v deskách zemských, deskách dvorských, konfirmačních knihách pražské arcidiecéze a královských registrech, je tak hlavním pramenem hornolužický diplomatář, resp. jeho třetí díl se zápisy zhořeleckých radních rejstříků z let 1337–1419. Svazek obsahuje 190 záznamů o Anselmovi z let 1383–1406, pouze pět se týká Předbora a 32 záznamů hradu Ronova (Rohnau) u Hirschfelde. Anselm je zde vždy jmenován bez přídomku, pouze jako „*Anshelm, Anshelmus*“, neboť byl patrně v té době jedinou veřejně známou osobou tohoto jména. Odbornou literaturou jsou záznamy zhořeleckých radních rejstříků pokládány za zcela spolehlivé a ověřené dalšími prameny (Bobková – Velička a kol. 2016, 165–166). Některé další informace, pocházející z dnes již neznámých pramenů, obsahuje starší literatura (Carpzov 1716; Carpzov 1719; Eschke 1844; Knothe 1857; Knothe 1865; Knothe 1879; Knothe 1892), a souhrn důležitých pramenů přináší již zmíněný nově publikovaný životopis, itinerář a hlavně diplomatář vévody Jana Zhořeleckého (Bobková – Velička a kol. 2016).

Podle historiků přišel Anselm již v mládí na královský dvůr a těšil se pak u Karlových synů Václava i Jana Zhořeleckého vysoké přízni (Knothe 1857, 7). Nasvědčovala by tomu neověřená zpráva, že v roce 1365 doprovázel Anselm císaře Karla IV. na jeho cestě do Avignonu (Knothe 1879, 453). Nevíme bohužel, z jakého pramene autor čerpal. Cesta Karla IV. do Avignonu onoho roku je doloženou skutečností, stejně jako fakt, že „*vzal pan císař s sebou mnoho šlechticů Českého království*“ (Bláhová ed. 1987, 237), ale neznáme pramen, který by v této souvislosti uváděl Anselma (tehdy ještě ze Žandova). Další zpráva již uvádí Anselma do souvislosti s Horní Lužicí. Podle listiny z 3. března 1373, byli „*Anshelm v. Sandau, Herr zu Ronnav*“ a budyšínský fojt Časlav z Penzigu českými komisaři při určování hranic mezi Horní Lužicí a Míšeňskou markou (Knothe 1865, 288).³ Zde již je Anselm jmenován jako pán na Ronově (byť ne v predikátu), takže se musíme ptát, od kdy je s Ronovem spojován.

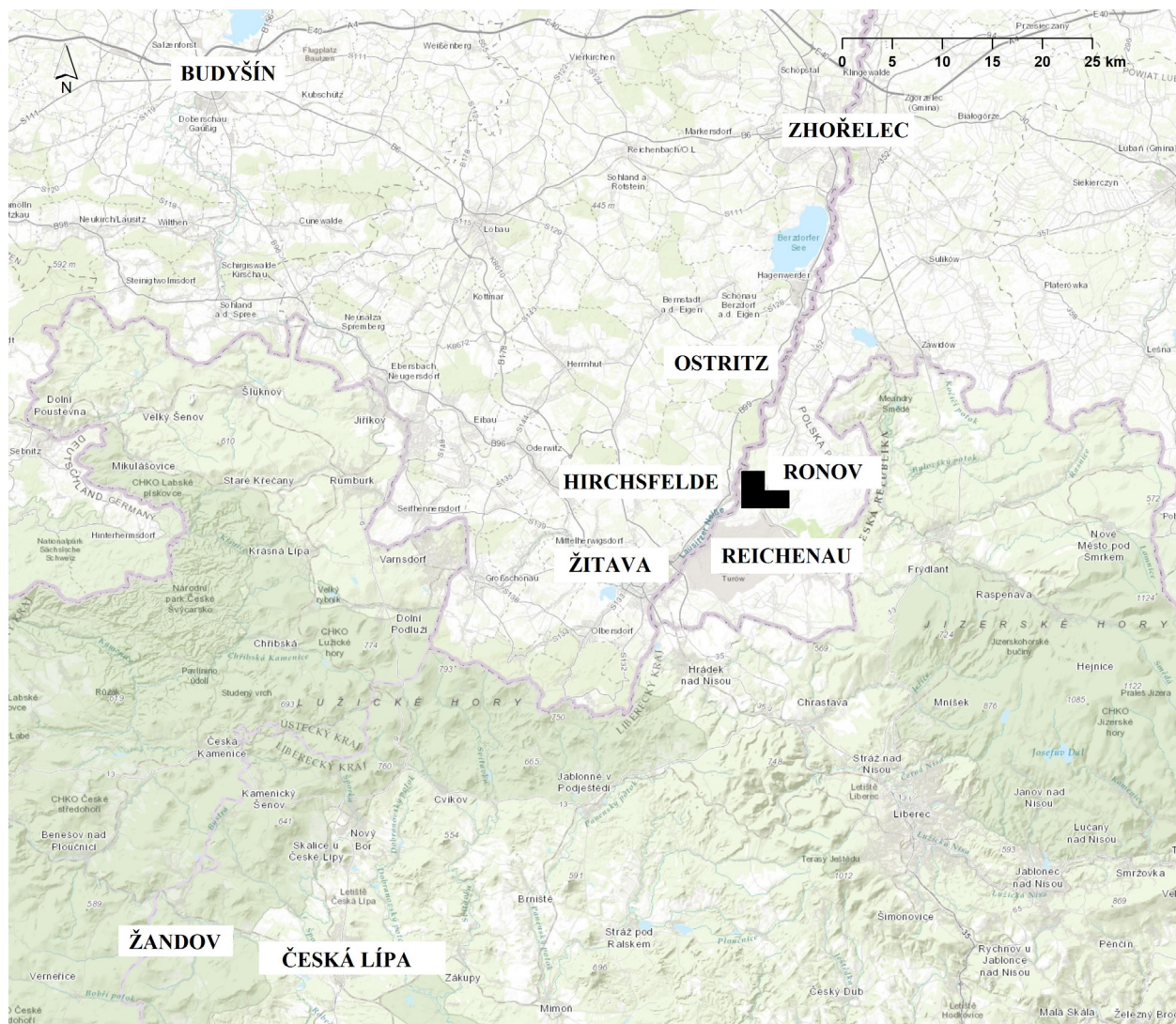
Hrad Ronov u Hirschfelde

Hrad Ronov u Hirschfelde (či u Žitavy, jak bývá často nazýván, i když k prvnímu z uvedených míst má mnohem blíže; dnes známý pod jménem Trzciniec na katastru Bogatynia v Polské republice) byl založen okolo poloviny 13. století, a jak jméno naznačuje, jeho zakladateli byli Ronovci. První se po jakémsi Ronově psal v roce 1253 Smil z Ronova („*Smilo de Ronow*“; CDB V/1, č. 5, 39). Po něm jsou jmenováni v roce 1261 znovu Smil („*Smil de Ronowe*“) a Častolov („*Chastolow de Ronow*“; RBM II, č. 334, 128; CDB V/1, č. 291, 438). Pak již následuje v roce 1262 Konrád, purkrabí z Ronova („*Conradus, burchravius de Ronowe*“; RBM II, č. 401, 154) a roku 1272 Čeněk z Ronova („*Cenco de Ronnow*“; CDB V/2, č. 667, 302; RBM II, č. 787, 317).

Řešení problému přiřazení těchto pramenů ke konkrétním lokalitám jménem Ronov předložil v roce 1997 M. Sovadina (1997, 15). Označil je sice jako „*poněkud komplikované a spekulativní, nicméně dosti pravděpodobné*“, ale jak se dnes ukazuje, měl nejspíše pravdu. Podle tohoto řešení by byl Smil z roku 1253 a 1261 (v pramenech uveden v letech 1243–†1269) synem Jindřicha ze Žitavy (1219–†1253/1254) a Častolov z roku 1261 (v pramenech 1250–1278) jeho bratrancem, synem Častolova ze Žitavy (1216–1253). Oba se psali po rodovém hradě Ronově u Hirschfelde. Čeněk z roku 1272 (1255–† okolo 1272) by měl být Smilův bratr a rovněž syn Jindřicha ze Žitavy. Jak zdůvodnil M. Sovadina, tento Čeněk (někdy nazývaný též Častolov) nemůže být totožný s Častolovem v prameni z roku 1261, neboť kdyby se objevil v roce 1261 s predikátem „*z Ronova*“, těžko pak zdůvodnit, proč jej v následujících letech již až do roku 1272 nepoužil, žil ve stínu svého bratra a byl důsledně (nejméně ve 13 případech) označován jako „*bratr Smilův*“. Pak by tedy jeho první predikát „*z Ronova*“, uvedený v roce 1272, náležel k hradu nad Sázavou (resp. nad Losenickým potokem, okr. Havlíčkův Brod), který tak získává nejstarší doklad své existence. Dnes je sice obecně přijímáno založení Ronova nad Sázavou na počátku 14. století, ale již A. Sedláček připouštěl možnost jeho vzniku před rokem 1272 (Sedláček 1900, 68).

Důsledkem tohoto výčtu pramenů však může také být, vzhledem k uvedení purkrabího Konráda na Ronově v roce 1262, posunutí datace období, kdy započal nátlak na Ronovce, aby vydali Žitavu králi. Naposledy bylo toto období kladeno do let 1263–1268 (Sovadina 1997, 11–12), ale pod vlivem výše uvedeného je možno začátek této záležitosti datovat nejméně o rok dříve. Jistě to nebyl akt, který by se udál ze dne na den; stejně tak mohl predikát doznívat nějakou dobu. Ronovci byli nuceni v té době vydat Žitavu včetně hradu Ronova králi a ten jej pak v roce 1283 zastavil spolu s jinými hrady Otovi Braniborskému (Sovadina 1997, 13). Když se pak toto zboží dostalo zpět královské koruně, získal jej zpět v letech 1305–1310 jeden z Ronovců – Jindřich z Lipé (RBM II, č. 2221, 965). V roce 1319 pak vyměnil Jindřich z Lipé Žitavu s hrady Ronovem, Ojvínem a Schönbuchem za jiné statky s králem (RBM III, č. 521, 215; č. 546, 227) a odešel na Moravu. Král tento majetek zastavil vévodovi Jindřichovi Javorskému. Za jeho vlády je pak roku 1332 na Ronově jmenován kastelán Jaroslav ze Slivna („*Jeroslaus de Slieben castellanus in Ronow*“; CDLS I, č. 213, 297). V roce 1337 se vévoda Jindřich Javorský vzdal svých nároků na zastavené Žitavsko („*Zitavie et castrorum Czinonis et Rhonaw*“; CDLS I, č. 225, 312–313), které po jeho smrti v roce 1346 král Jan definitivně ovládl a hrad Ronov opět náležel české koruně. Císař Karel IV. pronajal v roce 1366 městu Žitavě clo v Žitavě a na Jablonské silnici („*Gabler Straße*“), tři královské poplužní dvory v Hörnitz, Drausendorfu a „*Underronow, under der Burg Ronow gelegen*“ za 310 kop grošů na dva roky. Nájem byl v roce 1369 na další tři roky prodloužen (Carpzov 1716, II, 251–252; SRL I, 33, 48).

Na hradě asi v té době pobýval královský kastelán, avšak držba hradu v následujících letech není pro nedostatek pramenů zřejmá. Pravděpodobné je, že se na něm tehdy, alespoň občas, Anselm z Ronova zdržoval. Nelze říci, zda hrad dostal koupí nebo darem od krále do vlastnictví

Obr. 1. Poloha hradu Ronova u Žitavy a míst spojených s životem obou bratrů. Kresba L. Starková a J. Hložek. – **Abb. 1.** Die Lage der Burg Rohnau bei Zittau und die anderen Orte, die mit dem Leben der beiden Brüder verbunden sind. Zeichnung L. Starková a J. Hložek. Mapový podklad / Kartenbasis: Esri, HERE, Garmin, Intermap, increment P Corp., GEBCO, USGS, FAO, NPS, NRCAN, GeoBase, IGN, Kadaster NL, Ordnance Survey, Esri Japan, METI, Esri China (Hong Kong), (c) OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community.

či lénem, nebo zda namísto v Žitavě, svém vlastním úřednickém sídle, nalezl svou rezidenci v blízkém, králi patřícím a kastelánem obývaném hradě, a zde rozbil svůj tábor (Knothe 1857, 6–7). Nabývá tak na věrohodnosti tvrzení A. Sedláčka (OSN 21, 952), že Anselm obdržel od vévody Jana Žhořeleckého hrad Ronov (u Žitavy), odkud se pak psal. Ronov se pak stal Anselmovým hlavním sídlem, i když i na Žandově občas pobýval (obr. 1). Patrně nejdříve někdy v druhé polovině 70. let 14. století začal Anselm používat namísto predikátu „ze Žandova“ přídomek „z Ronova“ stejně jako jeho bratr Předbora (ačkoliv i potom byly predikáty užívány různé).

U dvora vévody Jana Zhořeleckého

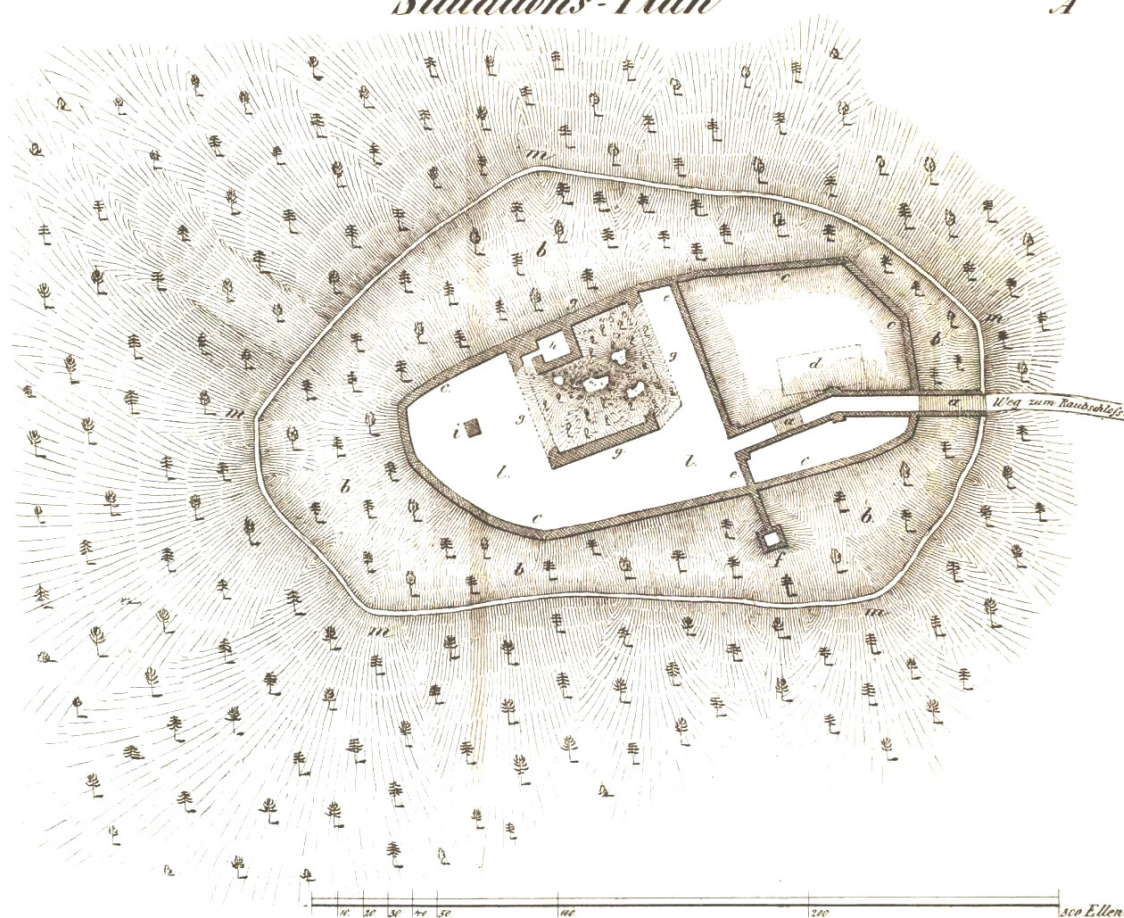
Anselm byl jmenován v letech 1380–1386 zemským fojtem v Dolní Lužici (Knothe 1857, 7; Knothe 1879, 453). V roce 1381 získal Anselm do svého majetku panství Reichwalde severovýchodně od Budyšina v Horní Lužici a po jeho prodeji pánům z Bibrštejna poněkud vzdálenější panství Lieberose severně od Chotěbuzi v Dolní Lužici (Knothe 1879, 453). V letech 1383–1386 také probíhala před dvorským soudem pře o dědictví hradu Helfenburka, kde „*Anshelmus de Zandow et de Ronowa*“ i jeho bratr „*Przedborius de Zandow*“ vystupovali jako svědci (pravděpodobně bratři odpůrce Hynka z Klinštejna) k dědictví jejich otce ve Volfarticích a Žandově (Friedrich, G., ed. 1929, 53–57). Zápis o helfenburském dědictví dokládá, že v té době byli oba členem družiny vévody Jana Zhořeleckého, nebo Předbor bratra Anselma v době jeho nepřítomnosti zastupoval („*Ibidem Przedborius de Zandow posuit Anshelmum in servicio domini regis cum Johanne duce Gorlicensi*“; Friedrich, G., ed. 1929, 55). Oba také prezentovali v roce 1386 plebána do kostela v Žandově jako „*fratrum germanorum de Ronow*“, tedy rodní bratři z Ronova (LC III–IV, 179).

O důležitém postavení Anselma, v roce 1386 již maršálka („*Kanzler*“) na dvoře zhořeleckého vévody (Knothe 1857, 7), svědčí i jeho účast na významných listinách. V roli referenta to bylo na listině ze 7. března 1384 („*Anselmo referente*“) stejně jako v listině ze srpna 1392 pro Guben („*presente domino Anselmo de Ronaw*“; Bobková – Velička a kol. 2016, č. 5, 283; č. 58, 248). Anselm z Ronova tak při vzniku písemnosti dvakrát figuroval jako třetí osoba, která se objevuje v mandačně (či relačně) konceptní poznámce. Co konkrétně se za tímto označením skrývalo, nelze bohužel zjistit. Patrně šlo o nějakou další náplň mimo tu, již vykonával vévoda jako relátor a zaměstnanec kanceláře jmenovaný v konceptní části poznámky. Je možné, že Anselm byl nějakým způsobem na celé záležitosti úžeji zainteresován, avšak detaily nám bohužel unikají (Bobková – Velička a kol. 2016, 150).

V polovině dubna 1386 se vévoda Jan Zhořelecký vypravil do Lucemburska jako místodržitel ke konsolidaci tamních poměrů. Doprovázeli ho přední členové jeho dvora – hofmistr Beneš z Dubé, kancléř Olbram ze Škvorce, maršálek Anselm z Ronova, nejvyšší komoří Ješek z Budějovic, kráječ jídla („*furschneider*“) Jan z Penzigu, Ota z Bergova a Beneš ml. z Dubé (Bobková – Velička a kol. 2016, 53). V Arlonu (dnes v Belgii u hranic s Lucemburskem) vydal listinu ve prospěch člena jeho doprovodu Jana z Penzigu. Maršálek Anselm z Ronova je zde jmenován jako jeden ze svědků (Bobková – Velička a kol. 2016, č. 12, 285). V následujících letech 1387 a 1388 se také opět objevuje Anselmův bratr Předbor, když prezentoval spolu s dalšími držiteli podacího práva (Čeněk z Klinštejna, sezením ve Skalici, Petr z Konojed, Rudger ze Skalky) nového plebána do kostela ve Volfarticích (LC III–IV, 193, 205). Předbor je v té době bez bližšího vysvětlení či jednoznačného vrocení uváděn jako vychovatel Jana Zhořeleckého (Bobková – Velička a kol. 2016, 116).⁴

Karlem IV. nepochybně dobře míněná dvojrole Beneše Berky z Dubé z liběšické větve Škopků z Dubé, tedy funkce fojta v Horní Lužici a dohled nad nejmladším synem, se časem stala neúnosnou. Záležitosti Jana Zhořeleckého, které byly panu z Dubé patrně bližší, vyžadovaly stále více času, a proto se v Budyšině nechal zastupovat podfojtem, což vyvolávalo v této části země nespokojenost. Situaci vyřešilo až Benešovo odvolání z postu zhořeleckého fojta i z úřadu hornolužického zemského fojta. Na Benešovo místo zhořeleckého fojta povoláný Anselm z Ronova se stal zároveň vévodovým novým hofmistrem. S tímto titulem je uveden na listině z 10. srpna 1393 (Bobková – Velička a kol. 2016, č. 62, 295).

V listopadu 1388 odvolal Jan Zhořelecký Beneše Berku z Dubé z funkce zhořeleckého fojta a na jeho místo jmenoval Anselma z Ronova, který zároveň spravoval jeho díl v Dolní Lužici. Ke změně patrně došlo v listopadu 1388, ale s jistotou to tvrdit nelze. Naznačuje to listina ze

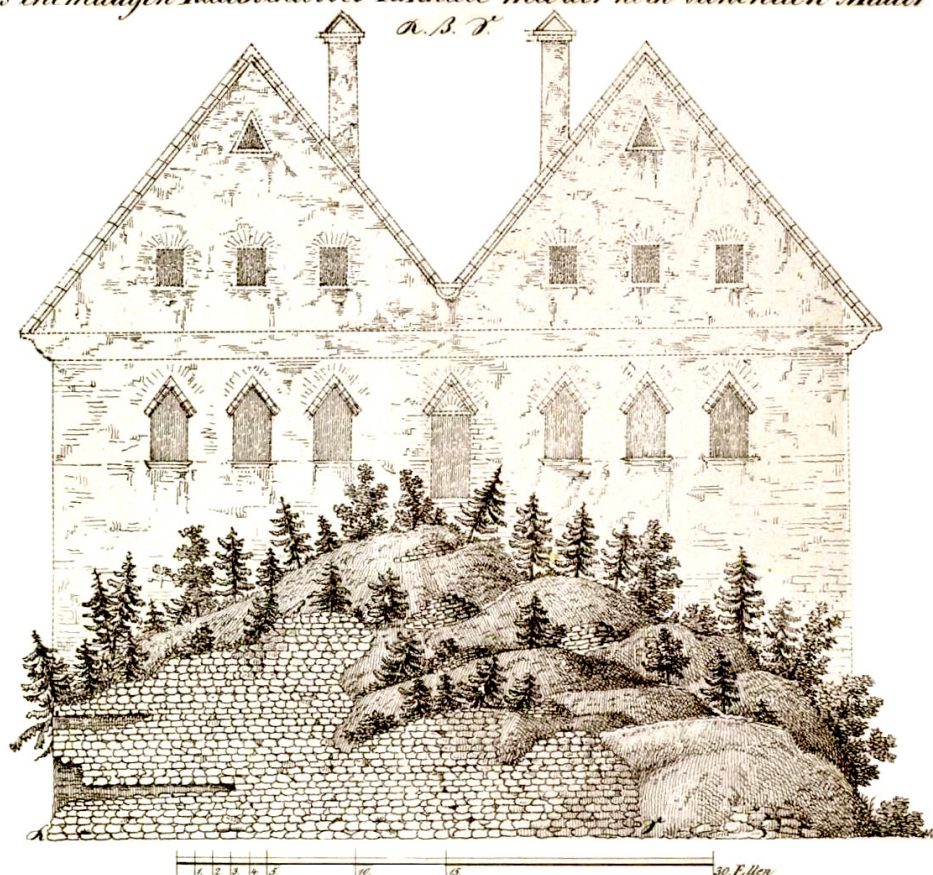

Obr. 2. Plán hradu Ronova u Žitavy z roku 1844 (Eschke 1844, příloha). – **Abb. 2.** Der Situationsplan der Burg Rohnau bei Zittau aus dem Jahre 1844 (nach Eschke 1844, Beilage).

7. listopadu 1388, v níž vévoda zhořelecký přikazuje radě města Zhořelce, aby předložila městské účty nově jmenovanému zhořeleckému a lužickému fojtovi Anselmovi z Ronova (Bobková – Velička a kol. 2016, č. 24, 287; regest Carpzov 1719, I, 47–48 k datu 5. listopadu 1388). Na místo Beneše Berky v královské části Horní Lužice byl v roce 1389 jmenován Časlav z Penzigu, oddělený zhořelecký fojtský úřad převzal Anselm z Ronova, který od roku 1380 působil jako maršálek Jana Zhořeleckého a jako fojt vévodské části Dolní Lužice. Převzetí funkcí patrně nebylo tak jednoznačné, přičemž jako dolnolužický fojt, tj. jmenovaný králem, vystupuje Ota z Kittlitz. Beneš se však i nadále pohyboval v blízkosti Václava IV. i Jana Zhořeleckého, jak dokládají jeho kontakty s vévodou v devadesátých letech. Navíc Beneš od roku 1382 vlastnil na pomezí Horní a Dolní Lužice panství Hoyerswerda, které držel jako léno (Bobková – Velička a kol. 2016, 67). Zdá se, že Anselm kromě Ronova pobýval občas i na Žandově (možná s bratrem Předborem), neboť v roce 1389 posílají zhořelečtí posla „*versus Sendow ad dom. Anshelmum*“ (CDLS III, 130, ř. 10–11).

V roce 1389, ve středu po Všech svatých (tj. 3. listopadu) udělil král Václav IV. Anselmovi a Předborovi panství Ronov u Žitavy, tedy hrad a ves Ronov, hlavní díl Hirschfelde, rychtu a patronátní právo v Reichenau (dnes Bogatynia) a lenní panství nad jednotlivými díly Seitendorfu a Dittelsdorfu v léno (Knothe 1879, 453, 655; Zobel 1800, č. 636, 129).⁵ Hned v následujícím roce 1390 získali Anselm a Předbor z Ronova od krále Václava IV. úřad zemského fojta v celém

Conjectural Ansicht B.
des ehemaligen Raubschlosses Rohnau mit der noch stehenden Mauer
a. B. V.

Obr. 3. Hypotetická rekonstrukce hradu Ronova z roku 1844 (Eschke 1844, příloha). – **Abb. 3.** Die hypothetische Rekonstruktion der Burg Rohnau aus dem Jahre 1844 (nach Eschke 1844, Beilage).

obvodu (*Weichbild*) města Žitavy za zapůjčení sumy 930 kop grošů (Knothe 1879, 453, 655). Toho roku také uplatnil Anselm své patronátní právo do kostela v Reichenau, kam prezentoval kněze Johanna (ZU I, č. 579, 33). Od roku 1391 (je takto uveden 11. listopadu) se sám Anselm stal zemským fojtem v obvodu města Zhořelce, fakticky však až v letech 1392–1396 (CDLS III, 194, ř. 22; Knothe 1879, 453). Poslové v té době směřovali jak k vévodovi, tak i k dolnoluzickému fojtovi Anselmovi z Ronova, jako například v únoru 1392, kdy zrovna pobýval na jednom ze svých statků v Peitz (CDLS III, 201, ř. 12–13). Podle svědectví zhořeleckých radních rejstříků směřovalo pak v letech 1389–1395 na Ronov celkem 16 poselstev, do Žandova tři (Bobková – Velička a kol. 2016, 201, 202). Při některých událostech či cestách poskytovali Zhořelečtí svému vévodovi také doprovod. Vcelku pochopitelně se v jeho blízkosti zdržovali v Budyšině při tamním pobytu Václava IV. v květnu 1381, jezdili s ním do Čech, ale také do vzdálenějších míst: do Nové marky, Míšeňska či Wilsnacku. Doprovod býval poskytován i předním členům vévodova dvora, např. v lednu 1393 právě Anselmovi z Ronova do Zaháně (Bobková – Velička a kol. 2016, 198).⁶

V roce 1392 (6. dubna) se poprvé objevuje také Anselmova manželka (její jméno neznáme; CDLS III, 204, ř. 22), která patrně nedlouho potom porodila potomka, protože 18. května tohoto roku se Anselm zdržoval v Hirschfelde a na Ronově, kde jeho žena trávila čas svého šestinedělí

(CDLS III, 206, ř. 28; Knothe 1879, 453). Při této příležitosti nechal Anselm k uctění svého potomka poslat zhořelecké radě pivo a víno (Knothe 1892, 179). V květnu roku 1392 také podle účtů vydali Zhořelečtí 20 grošů „*pro honorem*“ (tj. k uctění) bratra fojta Anselma, Předbora z Ronova, uvedeného jako maršálek vévodkyně, tj. Janovy manželky (CDLS III, 207, ř. 13).⁷

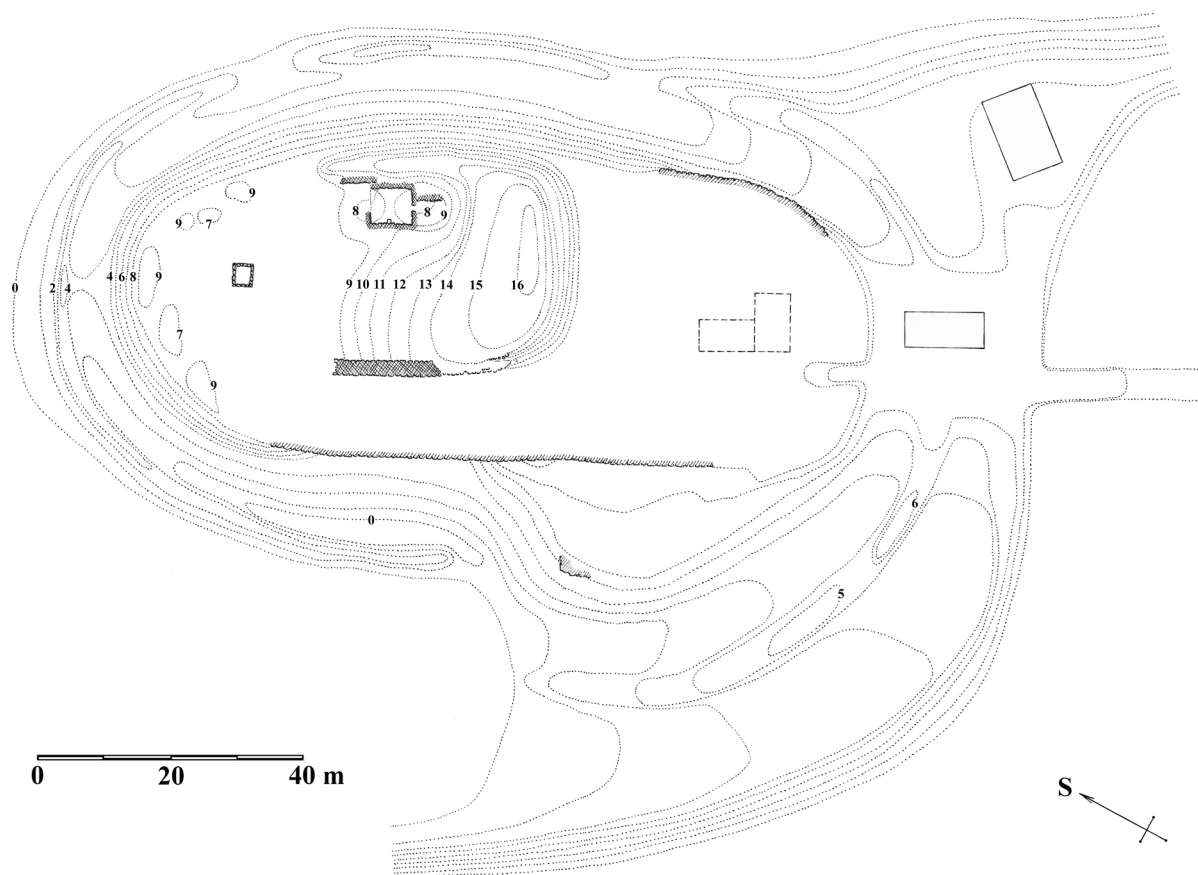
Od Těma z Kolditz získali v roce 1392 Anselm a Předbor z Ronova clo a dvě třetiny dědičné rychty v Žitavě, které jim byly od Karla IV. za 870 kop grošů již dříve zastaveny (Knothe 1879, 453). Jako žitavský fojt měl údajně Anselm z Ronova nechat přestavět kostel sv. Jana v Žitavě (Carpzov 1716, I, 46). Shledáváme jej v té době stále v blízkosti vévody Jana Zhořeleckého. Mohl s ním být na jaře roku 1393, kdy se vévoda vypravil kvůli svému dědictví v Nové marce za bratrem Zikmundem do Uher, ale zcela jistě jej doprovázel jako hofmistr spolu s dalšími členy doprovodu v srpnu 1393 při jeho cestě do Gorzówa Wielkopolskiho v Nové marce. Je uveden na listině, kterou zde vévoda vydal (Bobková – Velička a kol. 2016, č. 62, 295), stejně jako na listině z 26. března 1394, kde je označen jako relátor (Bobková – Velička a kol. 2016, č. 67, 296).

Anselm se však v té době těšil nejen přízni zhořeleckého vévody, ale i jeho královského bratra a byl tak nejvýznamnější osobností v celé jižní a východní části Horní Lužice. Sídlil v Žitavě nebo na Ronově, vedl jednání v Hirschfelde nebo v Ostritz, udílel léna a vedl vojenská tažení proti odbojným nebo loupeživým rytířům v zemi. Jako žitavský fojt patrně také často pobýval na hradě Karlsfriedu u Lückendorfu (Moschkau 1884, 320), který sloužil jako celnice na tzv. Jablonské silnici, jež původní německé jméno Gabler StraÙe nese dodnes. O přízni, kterou požíval, svědčí darování domu („*duom w Žitawě na přiekopě ležící*“), postaveného původně v roce 1362 „*na louce za Pfortmühle u Mandavy*“ pro Karla IV., v roce 1394 Anselmovi (AČ II, 198; regist Zobel 1800, č. 678, 137). Kromě toho dostali v neděli před Hromnicemi (2. února) 1395 od krále Václava udělení v manství polovinu dvora a jeden forberk s lesy, lukami, platy, mlýny, sudy, atd. ležícími ve vsi řečené Epswixdorf (v rejstříku nevysvětleno, o jakou ves se jedná), jež byla Gryslavova, urozený Heřman z Choustníka, hejtman v Hradci Králové a bratři Anselm a Předbor z Ronova (AČ II, 198).

Okolo 27. února 1395 slavil Anselm ve svém domě v Žitavě svatbu s druhou manželkou, jejíž jméno rovněž neznáme (jeho první manželka zemřela; CDLS III, 245, ř. 21). Byli přítomni šlechtici z obou Weichbildů, purkmistr ze Zhořelce a radní páni ze Žitavy. Odtud odejel opět na nedaleký hrad Ronov (Knothe 1879, 453; týž 1892, 179). K Ronovu patrně náležela i část prezentačního práva ke kostelu v Hrádku nad Nisou, kam 3. listopadu 1395 podával žitavský fojt Anselm z Ronova a Jindřich, purkrabí z Donína, nového kněze Petra ze Žitavy (ZU I, č. 579, 33). Stejně jako jiným vysoce postaveným šlechticům i Anselmovi zřejmě občas scházely hotové peníze. Svědčí o tom záznam z doby před jeho druhou svatbou, z roku 1394, kdy Cunel Punse ze Žitavy půjčuje žitavskému fojtovi Anselmu z Ronova 51 kop grošů pod zárukou žitavské městské rady (ZU I, č. 642, 43).

Spory panské jednoty a moravského markraběte Jošta s králem Václavem ovlivnily i přístup Jana Zhořeleckého, který se stále více přibližoval Joštovi. Panská jednota se dokonce usnesla na jeho přijetí do svých řad a vévoda tuto nabídku neodmítl. K panské jednotě přistoupil na počátku srpna 1395 v České Lípě, snad více z taktických důvodů než z nepřátelství vůči Václavovi IV. (RL, č. 107, 63–64). Ani král se zřejmě necítil Janovým krokem ohrožen, soudě podle toho, že ho 10. srpna 1395 (tedy několik dní poté) jmenoval hejtmanem českých zemí („*des Landes zu Behem*“) a pověřil ho jednáním o smír s Joštem a panskou jednotou (Bobková – Velička a kol. 2016, 105).

Patrně pod vlivem zhořeleckého vévody přiklonil se ve sporu s králem Václavem IV. na Joštovu stranu i Anselm, což mělo za následek, že v roce 1395 upadl v královu nemilost, z úřadu žitavského fojta byl spolu s bratrem sesazen (24. 10. 1395 byl dosazen nový fojt Půta z Častolovic)

Obr. 4. Skica relikvů hradu Ronov (Trzcinec, woj. Jeleniogórskie, Polsko) z roku 1987. Zaměření F. Gabriel – J. Panáček, měřeno pásmem. – **Abb. 4.** Die Skizze der terrainrelikten der Burg Rohnau (Trzcinec, woj. Jeleniogórskie, Polen) aus dem Jahre 1987. Vermessung F. Gabriel – J. Panáček (Bandmessung).

a zástavní sumu 930 kop grošů mu museli žitavští měšťané v srpnu 1396 vyplatit, takže měli fojtství od té doby v zástavě (Carpzov 1716, II, 252, 289; Zobel 1800, č. 142, č. 703, 704; ZU I, č. 677, 50). Rovněž od něj museli o několik dní později vyplatit clo a rychtu v sumě 870 kop grošů, takže bratři Anselm a Předbor již nebyli královými věřiteli (Carpzov 1716, II, 289–290; Zobel 1800, č. 702, 704, 142; CDLS IV, 989, ř. 5–11; ZU I, č. 676, 49–50). Přesto v roce 1396 (bez bližšího data) potvrdil král Václav IV. zboží „*Peycz a Lubros*“ (tj. dnešní Peitz a Lieberose) v Dolní Lužici Anselmovi z Ronova (Sedláček ed. 1914, č. 170, 38).

Po smrti vévody Jana Zhořeleckého

Zásadní vliv na další Anselmovy (a Předborovy) osudy měla nečekaná smrt vévody Jana Zhořeleckého v klášteře Neuzelle 1. března 1396. Tím skončilo pro Anselma zemské fojtství a od té doby jej vidíme v Dolní Lužici u markraběte Jošta, Václavova nepřítele (Knothe 1879, 454). Hrad Ronov u Žitavy byl Anselm nucen prodat Hynku Berkovi z Dubé na Hohnsteinu (novému fojtovi Dolní Lužice) a Hynku Hlaváčovi Berkovi z Dubé, za což mu oba uvedení zůstali 250 kop grošů dlužni, jak vyznávají 21. prosince 1399 v Hoyerswerdě (Hille 1869, 77–78).

Oba noví majitelé hradu Ronova u Žitavy stáli v rozepři mezi králem Václavem IV. a jeho strýcem Joštem proti králi a z hradu škodili jeho přívržencům. Proto na králův příkaz Šestiměstí z 11. listopadu 1396 měl být hrad dobyt a zbořen (Carpzov 1716, I, 169; ZU I, č. 682, 51).⁸ Mezi

Obr. 5. Pohled na lokalitu hradu Ronov od jihovýchodu. Foto A. Lipin 2016 (<http://www.bogatynia.dwr.pl>). – **Abb. 5.** Die Burg Rohnau – Ansicht vom Südosten. Foto A. Lipin 2016 (<http://www.bogatynia.dwr.pl>).

českými pány ve spolku s Joštem a Prokopem, moravskými markrabaty, je v roce 1397 jmenován Předbor z Ronova (RTT I, 573; AČ II, 357),⁹ téhož roku označený v jiném prameni jako maršálek české královny (LE VI, č. 17, 41)¹⁰ a v roce 1399 jako purkrabí Hradce Králové či „Hradeckého kraje“ (AČ XXXV, č. 47, 29; OSN 21, 952). V prameni je použito jeho původního predikátu „de Zandow“, snad v návaznosti na ztrátu hradu Ronova.

Protože Šestiměstí se stále nemělo k činu, urgoval dobytí a zboření hradu 23. prosince 1398 zemský hejtman markrabě Prokop (Carpzov 1716, I, 169–170; Knothe 1892, 184). Teprve tehdy, po Vánocích 1398, přikročili Zhořelečtí za pomoci Žitavských k obléhání. Měli celkem 160 jezdců, z toho 32 střelců ze samostřílů a na 17 vozech dopravili k hradu přibližně stejný počet pěšáků. Kromě toho bylo k hradu posláno také pět vozů s puškami a dva vozy s proviantem. Přesto zůstal první útok bezvýsledný. Teprve když se dostavili se svými lidmi také ostatní ozbrojenci ze Šestiměstí, bylo hradu na začátku ledna 1399 dobyt a na příkaz Zhořeleckých byl kamenolamači pobořen. Útok se zapsal do historie jako jedno z prvních použití palných zbraní v království, neboť Zhořelečtí zde měli děla na kamenné koule a tehdy k jejich obsluze i vlastního puškaře Heinricha (Knothe 1892; Menclová 1972, 203, 213).

Další události nejsou pro nedostatek přímých pramenů zřejmé. Zdá se, že Anselm se dostal zpět v královskou přízeň, ale zda dostal zpět Ronov, jak uvádí H. Knothe (1879, 454) či jakým způsobem přešel Ronov na nového majitele, nevíme. V každém případě se stal majitelem panství Ronov Václav (Venč) purkrabí z Donína. Mělo se tak stát v roce 1400, neboť již v polovině tohoto roku vykonával Václav z Donína své patronátní právo (Knothe 1898, 30; ZU I, č. 773, 67). Nevíme, jakým způsobem je pak s tímto v souladu zpráva o tom, že král Václav „koupiv hrad

Obr. 6. Pohled na lokalitu hradu Ronov od jihozápadu. Foto A. Lipin 2016 (<http://www.bogatynia.dwr.pl>). – **Abb. 6.** Die Burg Rohnau – Ansicht vom Südwesten. Foto A. Lipin 2016 (<http://www.bogatynia.dwr.pl>).

Ronov blízko Žitavy od Jodoka markrabě Braniborského a zůstav mu zaň dlužen 8000 kop grošů“, zapisuje mu úrok 800 kop na městech Nymburce, Čáslavi, Kolíně, Kouřimi a Ústí nad Labem (CDM XIII, č. 133, 143–145; Zobel 1800, č. 765, 154; Sedláček, A., ed. 1914, č. 353, 61; ZU I, č. 797, 71). H. Knothe (1898, 30, pozn. 6) projevil mínění, že suma měla sloužit jako odškodnění (snad Anselmovi) za zničení hradu Ronova. Ten však již zřejmě nebyl nikdy obnoven, protože v letech 1414 a 1418, když král Václav obnovoval léno Donínům, se zde již uvádí pouze „*burgštal Ronov s forberkem*“ (Sedláček, A., ed. 1914, č. 686, 97; č. 806, 115).

Anselm a Předbor z Ronova se po roce 1400 patrně stahovali z Lužice do Čech. Předbor získal před rokem 1405 Šebín (okr. Litoměřice), neboť odtud tohoto roku prezentoval plebána do kostela ve svém Žandově (LC VI, 155). O rok později, kdy je opět jmenován jako maršálek paní královny („*Przyedborio marsalko domine regine*“; AČ XXXV, č. 10, 469), věnoval pro kaplana v Žandově na ranní mše 2 kopy grošů platu na tamním mlýně (LE V, č. 969, 712). V zápise je označen jako „*Przedbor de Duba alias de Zandaw residens in Zebin*“, kde predikát „*de Duba*“ byl patrně projevem jeho příslušnosti k rozrodu Ronovců. Anselmovi a jeho synům Janovi, Vilémovi, Maternovi a Kryštofovi zastavil v roce 1412 král Václav IV. hrad Vožici (Mladá Vožice, okr. Tábor) s příslušenstvím v hodnotě 2200 kop grošů (AČ I, č. 207, 532). Anselm patrně někdy těsně po roce 1412 zemřel a jeho synové své podíly na Žandově prodali Hynku Hlaváčovi Berkovi z Dubé na Lipém, svému příbuznému. Ten byl zřejmě poté poručníkem nezletilých Předborových potomků na Žandově. Od svých nejspíše poměrně majetných svěřenců si právě Hlaváč vypůjčil pro svůj nákladný život peníze a pojistil jim je vkladem na panství lipském. V roce 1416 vystavil dlužní úpis pro bratry Předbora, Viléma a Jana ze Žandova, syny Předbora ze Žandova, kde se

Obr. 7. Zdivo jádra hradu Ronov od jihozápadu. Foto Templariusbohemicus 2016 (<https://commons.wikimedia.org>).
– **Abb 7.** Die Burg Rohnau – das Mauerwerk des Burgkernes. Foto Templariusbohemicus 2016 (<https://commons.wikimedia.org>).

přiznal k dluhu 2700 kop grošů a navíc ještě 15 tisíc kop původního dluhu (RL, č. 222, 104–105). Odtud vyplývalo dvouleté vlastnictví České Lípy Vilémem z Ronova po smrti Hynka Hlaváče v listopadu 1423. Předbor zemřel již před rokem 1415, kdy se při prodeji Šebína Vilémovi Zajíci z Hasenburka uvádí Předbor z Ronova a ze Šebína jako „syn nebožtíka Předbora“ (AČ III, č. 156, 485–486; RTT II, 118–119). Anselm zemřel patrně nedlouho po roce 1412, kdy mu král zastavil hrad Vožici, neboť se již více nepřipomíná.

Závěr

Účelem tohoto přehledu Anselmova a Předborova života, sestaveného z dnes známých a dostupných pramenů, je ukázat, že hlavní a největší část života obou bratrů je spojena s Lužicí, Žitavskem a hradem Ronovem u Hirschfelde, který Anselm získal v léno a po němž se oba bratři psali. První zprávy o Anselmovi a Předborovi se však týkají Žandova, k němuž je poutaly příbuzenské i majetkové vztahy a který vlastnili i v pozdějších letech. Stali se tak zakladateli nové větve klinštejnského rodu – pánů z Ronova, později Křineckých z Ronova. A zcela bezpečně nelze vystopovat žádné souvislosti těchto bratrů z Ronova s hradem tohoto jména u Stvolínek.

Ponecháme-li tento hrad stranou, tak vedlejším produktem tohoto podrobného výkladu zůstává objasnění počátků a vývoje dalších dvou hradů tohoto jména v zemích Koruny české

– Ronova u Hirschfelde a Ronova na Sázavě. Počátky prvního z nich můžeme klást do doby před rokem 1253, druhého pak před rok 1272.

Hradu Ronovu u Hirschfelde nebyla věnována v literatuře příliš velká pozornost. Přesto se plán hradu objevil již v roce 1844 (obr. 2) a s ním i jakýsi pokus o rekonstrukci jeho podoby, který však nejspíše neodpovídá skutečnosti (obr. 3). Pokud budeme důvěřovat publikovanému plánu, doznaly relikty hradu v uplynulých desetiletích značného úbytku. Při návštěvě hradu v roce 1987 (tj. po více než 140 letech od publikování plánu) byla zhotovena skica (obr. 4), která reflektuje, jak ukazují současné fotografie (obr. 5–7), v podstatě dnešní stav.

Poznámky

- ¹⁾ Např. zmatené dezinformační kompiláty B. Daniela, kterými autor zneřehledňuje a vyloženě dezinterpretuje dějiny okolních obcí (Stvolínky, Blíževedly aj.), dále např. Wikipedia a další webové stránky, jako www.hrady.cz, www.zriceniny.eu či webové stránky obcí, např. www.stvolinky.cz a další.
- ²⁾ Rovněž je zde chybně uvedeno jméno jednoho z bratrů jako Přebor. Nutno upozornit, že Přebor je v pramenech uváděn jako „*Předbor, Przedbor, Prziedbor, Przyedbor, Przydewor, Presedebar*“.
- ³⁾ Listina byla uložena v 19. století v Sächsische Hauptstaatsarchiv v Drážďanech.
- ⁴⁾ Citováno dle J. G. Kloß, *Vermischte Sam[m]lunge zur Geschichte Hertzogs Johannis zu Görlitz*, Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, rkp. sign. Mil II/305, 140.
- ⁵⁾ H. Knothe (1898, 29, pozn. 4) klade získání panství Ronov do roku 1388. AČ II, 198 uvádí pouze rychtu v Reichenau se vším právem a příslušenstvím.
- ⁶⁾ Citováno dle CDLS III, 221, ř. 26.
- ⁷⁾ Jistý *Sidebor* je již k roku 1382 označován jako maršálek vévodkyně (CDLS III, 90, ř. 8), ale Jan byl tehdy ještě svobodný. Podle editora R. Jechta jde o omyl písaře, který zaměnil svídnickou vévodkyni za zatím neexistující vévodkyni zhořeleckou. Otázkou zůstává, zda je tento *Sidebor* identický s *Presedebarem* z Ronova, uvedeným k roku 1392 (CDLS III, 207, ř. 13). Kdyby tomu tak bylo, mohl teoreticky po smrti Anežky Svídnické (2. února 1392) přejít do služeb zhořelecké vévodkyně (Bobková – Velička a kol. 2016, 121).
- ⁸⁾ Carpsov (1716, I, 169) v titulu uvádí omylem rok 1369.
- ⁹⁾ RTT I, 573 s chybným datem 16. prosince; AČ II, 357 se správným datem 21. prosince („*feria sexta quatuor temporum adventus domini*“).
- ¹⁰⁾ Zde místo Ronow chybně Kunow.

Literatura a prameny

Edice historických pramenů

AČ I: Archiv český čili staré písemné památky české i moravské I. Kniha starého pána z Rosenberka (Palacký, F., ed.). Praha 1840.

AČ II: Archiv český čili staré písemné památky české i moravské II. (Palacký, F., ed.). Praha 1842.

AČ III: Archiv český čili staré písemné památky české i moravské III. (Palacký, F., ed.). Praha 1844.

AČ XXXV: Archiv český čili staré písemné památky české i moravské XXXV. Druhá kniha provolací desk dvorských z let 1395–1410 (Friedrich, G., ed.). Praha 1921.

Bláhová, M. ed. 1987: *Kroniky doby Karla IV.* Praha.

CDB V/1: *Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae V/1* (Šebánek, J. – Dušková, S., ed.). Praga 1974.

- CDB V/2: Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae V/2 (Šebánek, J. – Dušková, S., ed.). Praga 1981.
- CDLS I: Codex diplomaticus Lusatiae Superioris I (Köhler, G. ed.). Görlitz 1856.
- CDLS III: Codex diplomaticus Lusatiae Superioris III (Jecht, R., ed.). Görlitz 1905–1910.
- CDLS IV: Codex diplomaticu Lusatuae Superioris IV (Jecht, R., ed.), Görlitz 1911–1927.
- CDM XIII: Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae XIII (Brandl, V., ed.). Brünn 1897.
- Friedrich, G. (ed.) 1929: Desky dvorské Království českého VII. První kniha půhonná z let 1383–1407. Praha.
- Friedrich, G. (ed.) 1935: Druhá kniha provolací desk dvorských z let 1395–1410. Praha 1935.
- Hille, G. 1869: Chronologisches Verzeichniß der im Rathsarchiv zu Luckau in der Niederlausitz befindlichen Urkunden, Neues Lausitzisches Magazin 46, 63–141.
- Kloß, J. G. s. d.: Vermischte Sam[m]lunge zur Geschichte Hertzogs Johannis zu Görlitz, Bibliotheka Uniwersytecka we Wrocławiu, rkp. sign. Mil II/305.
- LC III–IV: Libri confirmationum ad beneficia ecclesiastica Pragensem per archidioecesim III–IV (Emler, J., ed.). Praga 1879.
- LC VI: Libri confirmationum ad beneficia ecclesiastica Pragensem per archidioecesim VI (Emler, J. ed.). Praga 1883.
- LE V: Libri erectionum archidioecesis Pragensis saeculo XIV. et XV. V (Borový, C., ed.). Praga 1889.
- LE VI: Libri erectionum archidioecesis Pragensis saeculo XIV. et XV. VI (Podlaha, A., ed.). Praga 1927.
- ZU I: Zittauer Urkundenbuch I. Regesten zur Geschichte der Stadt und des Landes Zittau 1234–1437 (Prochno, J., ed. 1939). In: Mitteilungen des Zittauer Geschichts- und Museumsvereins 20, 1–347.
- RBM II: Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae II (Emler, J., ed.). Praga 1882.
- RBM III: Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae III (Emler, J., ed.). Praga 1890.
- RL: Regesta Lippensia. Anotovaná edice pramenů k dějinám České Lípy do roku 1437 (Panáček, J., ed.). Česká Lípa 2000.
- RTT I: Reliquiae tabularum terrae regni Bohemiae anno MDXLI igne consumptarum I. Praga 1870.
- RTT II: Reliquiae tabularum terrae regni Bohemiae anno MDXLI igne consumptarum II (Emler, J., ed.). Praga 1872.
- Sedláček, A., ed. 1914: Zbytky register králův římských a českých z let 1361–1480. Praha.
- SRL I: Scriptorum rerum Lusaticarum (Haupt, J. L., ed.). Görlitz 1839.
- Zobel, J. G. 1800: Verzeichnis Oberlausitzischer Urkunden. Drittes und viertes Heft vom Jahre 1379 bis 1419. Görlitz.

Literatura

- Bernau, F. 1881: Album der Burgen und Schlösser im Königreiche Böhmen I. Saaz.
- Bobková, L. – Velička, T. a kol. 2016: Jan Zhořelecký, třetí syn Karla IV. – Johann von Görlitz, der dritte Sohn Karls IV. (1370–1396). Korunní země v dějinách českého státu VII. Praha.
- Brych, V. – Rendek, J. 2002: Hrady a zámky Libereckého kraje. Liberec.
- Carpzov, J. B. 1716: Analecta Fastorum Zittaviensium Oder Historischer Schauplatz Der Löblichen Alten Sechs-Stadt des Marggraffthums Ober-Lausitz Zittau. Leipzig.
- Carpzov, J. B. 1719: Neuöffneter Ehren-tempel Merckwürdiger antiquitaeten des Marggraffthums Ober-Lausitz. Leipzig – Bautzen.
- Eschke, C. C. 1844: Beschreibung des Burgstalls zu Rohnau. Neues Lausitzisches Magazin 22, 269–276.

- Gabriel, F. – Kracíková, L. – Peřina, I. 2008: Problém dvou hradů jménem Ronov – Problem dwóch zamków o nazwie Ronov. In: W kręgu średniowiecznych rodów w Czechach oraz na Śląsku i Łużycach. Materiały z sesji popularno-naukowej. Lubań, 45–61.
- Gabriel, F. – Panáček, J. 1998: Severočeské hrady na kupách – Nordböhmsche Burgen auf Bergkuppen. *Castellologica bohemica* 6, 69–106.
- Gabriel, F. – Panáček, J. 2000: Hrady okresu Česká Lípa – Die Burgen des Kreises Česká Lípa. Praha.
- Gabriel, F. – Panáček, J. – Podroužek, K. 2011: Helfenburk. Hrad pražských arcibiskupů – Helfenburk. Burg der Prager Erzbischöfe. Dřísy.
- Heber, F. A. 1844: Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser II. Prag.
- Knothe, H. F. 1857: Geschichte der Dörfer Rohnau, Rosenthal und Scharre bei Hirschfelde in der königlichen sächsischen Oberlausitz. Zittau.
- Knothe, H. 1865: Die ältesten Besitzer von Pulsnitz. *Neues Lausitzisches Magazin* 42, 283–301.
- Knothe, H. 1879: Geschichte der Oberlausitzer Adels und seiner Güter vom XIII. bis gegen Ende des XVI. Jahrhunderts. Leipzig.
- Knothe, H. 1892: Die Zerstörung der Burg Rohnau bei Zittau durch die oberlausitzischen Sechsstädte (1399). *Neues Archiv für sächsische Geschichte* 13, 177–187.
- Knothe, H. 1898: Die ältesten Ortsherrschaften von Hirschfelde. *Neues Lausitzisches Magazin* 73/74, 28–40.
- Kolektiv autorů 2008: Kokořínsko a Mělnicko. Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku 37. Praha.
- Kuča, K. 2008: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 7 (Str-U). Praha.
- Menclová, D. 1972: České hrady 2. Praha.
- Moschkau, A. 1884: Oybin-Chronik. Urkundliche Geschichte von Burg, Cölestinerkloster und Dorf Oybin bei Zittau. Leipa in Böhmen.
- OSN: Ottův slovník naučný 21. Praha 1904 (autorem citovaných rodopisných hesel je A. Sedláček).
- Panáček, J. 1992: Počátky pánů z Klinštejna a z Ronova, Muzejní a vlastivědná práce 30 – Časopis Společnosti přátel starožitností 100, 84–91.
- Sedláček, A. 1900: Hrady, zámky a tvrze království Českého 12. Čáslavsko. Praha.
- Sedláček, A. 1923: Hrady, zámky a tvrze království Českého 14. Litoměřicko a Žatecko. Praha.
- Sovadina, M. 1997: Ronovci a Žitava ve 13. a v 1. čtvrtině 14. století – Die Herren von Ronow und Zittau im 13. und im Viertel des 14. Jahrhunderts, *Bezděz* 6, 7–18.
- Sovadina, M. a kol. 2013: Kravaře v Čechách. Kravaře v Čechách.
- Sušický, V. a kol. 2017: Zříceniny hradů, tvrzí a zámků. Severní Čechy. Praha.

Jaroslav Panáček: Anselm und Předbor von Rohnau – aber von welchem?

Die Brüder Anselm und Předbor von Rohnau, die prominenten Mitglieder des Hofes Herzogs Johann von Görlitz, stammten aus dem Klingensteiner Zweig der Familie von Ronowitzer. Ihr Vater stammte aus der zweiten Generation der Klingensteiner Brüder Henzlin von Klingenstein – wahrscheinlich war identisch mit Johann (auch Hanusch) von Helfenburg, dem Gründer oder Besitzer der Burg Helfenburg bei Auscha. Der Ursprung des Prädikats beider Brüder wurde vor fast dreißig Jahren erklärt. Es hat sich gezeigt, dass die Brüder nie etwas mit der Burg Ronburg in der Nähe von Stvolínky (Drum) zu tun hatten und ihr Prädikat von der Burg Rohnau in der Nähe von Hirschfelde (heute Trzciniec in Polen) abgeleitet wurde. Gleichzeitig wurde versucht, die schriftlichen Quellen der Burg Rohnau bei Hirschfelde und Ronau an der Sasau korrekt zuzuordnen.

Anselm und Předbor verübten die wichtigen Positionen am Hof des Görlitzer Herzogs sowie in der Ober- und Niederlausitz und in Zittau. Anselm wurde 1380–1386 zum Landeshauptmann in der Niederlausitz ernannt und vor 1386 wurde er Marschall am Hof des Herzogs von Görlitz.

Zu dieser Zeit wurde Předbor als Lehrer von Johann von Görlitz ohne weitere Erklärung oder klare Bezugnahme genannt. Im Jahre 1388 wurde Anselm in das Amt des Pfarrers von Görlitz berufen und verwaltete gleichzeitig einen herzoglichen Teil der Niederlausitz. Im Jahre 1390 gewannen die Brüder vom König Wenzel IV. das Amt des Landesvogtes im Weichbild der Stadt Zittau. Im Jahre 1391 wurde Anselm selbst zum Landesvogt für den Görlitzer Landkreis. Im Jahre 1392 wird Předbor als Marschall der Herzogin, d. h. Johanns Frau, bezeichnet. Anselm fiel im Jahre 1395 aus der Gunst und wurde zusammen mit seinem Bruder von dem Zittauer Amt entlassen. In den Jahren 1397 und 1399 ist Předbor als Marschall der böhmischen Königin und Burggrafen des Königsgratzer Landkreises genannt.

Schon im Jahre 1400 richteten Anselm und Předbor von Rohnau ihre Aktivitäten aus Lausitz nach Böhmen. Předbor gewann vor dem Jahre 1405 Šebín (Bez. Leitmeritz) und Anselm und seine Söhne bekamen im Jahre ins Pfandbesitz die Burg Woschitz mit dem Zubehör. Anselm starb wahrscheinlich kurz nach dem Jahre 1412 und Předbor vielleicht noch vor dem Jahre 1415.